

Youth

Психологія життєвого простору сучасної молоді

Міжнародна науково-практична
конференція

Future

Рівне

26-27 листопада 2021

Education

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Психологія життєвого простору сучасної молоді

Міжнародна науково-практична конференція

26–27 листопада 2021 року

Р і в н е

УДК 159.9+ 316.6

Психологія життєвого простору сучасної молоді: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 листопада 2021 р). Упоряд. Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова – Рівне: Волинські обереги, 2021. 122 с .

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 12 від 30.12.2021 р.).

Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не поділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

чому буде залежати від бажання людини поставити себе на місце іншого та зрозуміти його внутрішній світ.

Дослідження Т.Василишиної, Г.Дьоміної, Л.Журавльової, О.Кайріс, Я.Сухенко та інших стосовно формування емпатійності молоді свідчать про те, що цілеспрямований вплив на когнітивну (розуміння емпатійності, емпатогенної ситуації та шляхів її розв'язання), афективну (співпереживання, співчуття, рефлексія) сфери та поведінку особистості (розвиток вольових якостей, активна допомога, самоконтроль) буде сприяти підвищенню рівня її емпатійності.

Висновки. Отже, високий рівень емпатії є необхідним критерієм успішної навчальної та професійної діяльності. Вона є дієвим механізмом професійного саморозвитку майбутніх фахівців, а її високий рівень забезпечує прагнення особистості до самовдосконалення. З розширенням соціально-психологічних знань, умінь і навичок молоді відбудуться суттєві зміни і щодо професійних якостей майбутніх психологів, зокрема емпатійності.

Список використаних джерел

1. Василюшина Т. В. Емпатія як фактор ефективності педагогічного спілкування: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. психол. наук : 19.00.07 / Т. В. Василюшина. – К., 2000. – 20 с.
2. Дьоміна Г. А. Психологічні особливості емпатії студентів – майбутніх соціально-психологічних працівників / Г. А. Дьоміна // Актуальні проблеми психології. □ 2017 □ Т. 7, вип. 32. □ С. 73-79.
3. Журавльова Л. П. Діагностика емпатії та її форм у підлітковому та юнацькому віці / Л. П. Журавльова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12 : Психологічні науки: збірник. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 31(55). – С. 154–161.
4. Кайріс О. Д. Розвиток емпатії у професійному становленні студентів вищих навчальних закладів: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / О. Д. Кайріс. – К., 2002. – 19 с.
5. Корчакова Н.В. Вікова траєкторія розвитку емпатії / Н.В.Корчакова // Теоретичні і прикладні проблеми психології.36 наук. Праць Східноукраїнського національного університету ім. В.Далія. – Т.2 – №2 (37). – Северодонецьк, 2015. –С.157-165
6. Сухенко Я. В. Тренінг емпатії як спосіб саморегуляції практичного психолога / Я. В. Сухенко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія « Психологія». – 2011.– № 985 – Вип.48. – С. 155–159

Луцик Г. О.

старший викладач

кафедри вікової та педагогічної психології

Рівненського державного гуманітарного університету

м. Рівне, Україна

ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДО РОБОТИ ЗІ СХИЛЬНИМИ ДО ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКАМИ

В умовах інтеграції системи вищої освіти в європейський простір зростають вимоги до якості підготовки фахівців, у тому числі і до майбутніх психологів, які мають надавати ефективну психологічну підтримку клієнтам, що до них звертаються. Особливою групою осіб, які потребують кваліфікованого психологічного супроводу є схильні до девіантної поведінки підлітки.

В міру поглиблення ціннісно-сміслової кризи в середовищі сучасної молоді зростає актуальність психодіагностичної, консультативної, профілактичної та психокорекційної роботи з підлітками девіантної поведінки. Така діяльність психологів сприяє особистісному розвитку підлітків та їх соціалізації в суспільстві.

У зв'язку з цим підвищується роль навчальних закладів, які спроможні забезпечити якісну підготовку психологів до роботи відповідного профілю. Питання професійної освіти майбутніх психологів знайшло відображення у наукових доробках Бондаренко, Вірної, Дуткевич, Затворнюк, Ковалькової, Максименка, Панка, Пов'якель, Прудкої, Ратеевої, Рекешевої, Сердюк, Синишиної, Терлецької, Чаплака, Чепелевої, Яценко та ін.

Мета — проаналізувати доцільність впровадження арт-терапевтичних технологій в систему професійної підготовки майбутніх психологів до роботи зі схильними до девіантної поведінки підлітками в закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Аналіз теоретичних джерел дозволив нам сформулювати висновок відносно того, що готовність майбутніх психологів до роботи зі схильними до девіантної поведінки підлітками є системним утворенням, яке представлене когнітивним, ціннісно-мотиваційним, креативно-практичним та регулятивним компонентами, єдність яких забезпечує відповідну обізнаність та адекватну оцінку усіх аспектів такої роботи, спрямованість на її виконання, що виявляється у компетентності майбутнього фахівця. Разом з тим, хочемо зазначити, що важливою складовою готовності майбутніх психологів вказаної якості є сукупність особистісних рис, що сприятимуть формуванню їх професійної ідентичності та професійної самосвідомості загалом. До таких рис, вважаємо, слід віднести: креативність, розвиток комунікативних та організаторських здібностей, волява саморегуляція, рефлексія професійних можливостей, рівень емоційного інтелекту, прагнення до самовдосконалення, рівень суб'єктивного контролю.

Одним із засобів підвищення ефективності професійної освіти психологів є впровадження інноваційних освітніх технологій, зокрема, арт-терапевтичних технік. Доцільність арт-терапії в системі підготовки майбутніх психологів, зокрема й до роботи зі схильними до девіантної поведінки підлітками, визнається багатьма вченими. Так, можливості застосування арт-технологій в освітньому процесі розглядали у своїх працях Брюховецька, Вознесенська, Зінкевич-Євстигнеєва, Інжиєвська, Кисельова, Копитін, Лебедева, Мараховська та інші автори. Кисельова розглядає арт-терапію як метод розкриття творчого потенціалу індивіда, звільнення енергетичних резервів, знаходження оптимальних способів вирішення проблем (Кисельова, 2006, с. 7). В доповнення Лебедева зауважує, що арт-терапія є комплексом теоретичних і практичних ідей, які інтегруються та трансформуються в освітньому процесі, та як інноваційна технологія реалізовує особистісно орієнтоване навчання (Лебедева, 2000).

Разом з тим, використання психолого-педагогічного потенціалу арт-терапевтичних технологій у професійній освіті майбутніх психологів в закладах вищої освіти носить фрагментарний характер, здобувачі знайомі лише з окремими елементами арт-терапевтичних технологій. Враховуючи зазначене, вважаємо за доцільне впровадження арт-терапевтичних технологій як методів навчання в освітній процес. Слушно зауважує Інжиєвська, що застосування арт-технологій в освітній роботі з практичними психологами сприяє розвитку низці їх професійно значущих якостей, зокрема комунікабельності, самоусвідомленості, креативності, здатності до саморегуляції та ін. (Інжиєвська, 2013, с. 11). Крім того, Брюховецька переконує, що студенти засвоюють знання ефективніше, коли використовуються арт-технології в навчальному процесі, підвищуються показники навчальної успішності (Брюховецька, 2014, с. 11-12). Мараховська звертає увагу на те, що впровадження в освітній процес арт-терапевтичних тренінгів сприяє професійному самопізнанню майбутніх психологів. Авторка зазначає, що їх проведення на заняттях з професійно-орієнтованих дисциплін забезпечує збереження стійкого інтересу студентів до професійної діяльності, розвиток необхідних умінь для самореалізації в майбутній професії та збереження стійкої позиції суб'єктів професійної діяльності (Мараховська, 2016, с. 80).

Варто наголосити на тому, що арт-терапевтичні технології не можуть повною мірою замінити традиційну систему підготовки майбутніх психологів в закладах вищої освіти (лекційні, семінарські, лабораторні заняття, конференції тощо). У зв'язку з цим вважаємо, що доцільно поєднувати традиційні форми роботи зі студентами та елементи арт-терапевтичних технологій. В процесі викладання дисциплін психологічного циклу систематично використовуємо елементи арт-терапевтичних технік для формування готовності майбутніх психологів до роботи з підлітками девіантної поведінки. Під час аудиторної роботи здобувачів пропонуємо різноманітні техніки ізотерапії (колажування, малюнкові техніки), казкотерапії, бібліотерапії, ігротерапії тощо. Вказані методи роботи зі студентами сприяють не лише формуванню професійно важливих якостей майбутніх психологів, але і їх професійному самоусвідомленню. Практика свідчить, що організація навчального заняття з використанням арт-терапевтичних технологій допомагає майбутнім психологам пізнати свій внутрішній світ, розкрити позитивні сторони своєї особистості, оптимізувати емоційну сферу, розвивати ресурси, творчий потенціал, креативність, комунікабельність, рефлексивність, емпатійність, що є важливими особистісними рисами майбутнього фахівця. Пізнаючи себе майбутні психологи вчаться розуміти своїх клієнтів, що особливо важливо в роботі зі схильними до девіантної поведінки підлітками.

Висновки. Зазначене дозволяє зробити узагальнення, що впровадження арт-терапевтичних технологій в систему підготовки майбутніх психологів до роботи з підлітками-девіантами забезпечує конструктивні зміни в якості такої підготовки. Оскільки арт-терапевтичні технології мають потужний потенціал щодо формування особистості майбутнього спеціаліста, їх систематичне використання в організації освітнього процесу дасть змогу майбутнім психологам особистісно та професійно розвиватися, досягати високого рівня професіоналізму та компетентності.

Список використаних джерел

1. Брюховецька О. (2014) Арт-терапевтичні технології у процесі особистісно орієнтованої підготовки майбутніх психологів, які отримують другу вищу освіту. *Післядипломна освіта в Україні*. № 1. С. 25-30.
2. Інжигєвська Л. А. (2013) Особливості арт-технологій в підготовці майбутніх психологів. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Психологія*. Т.18. № 4. С. 106-113.
3. Киселева М. В. (2006) Арт-терапия в работе с детьми. СПб. : Речь. 160с.
4. Лебедева Л. Д. (2000) Педагогические основы арт-терапии. СПб. : ЛОИРО. 150
5. Мараховська Н. В. (2016) Проведення арт-терапевтичного тренінгу як способу розвитку професійного самопізнання майбутніх психологів. *Молодий вчений*. № 1 (28). Ч. 2

Синюк Д. Э.

кандидат психологических наук,

доцент кафедры психологии

Брестского государственного университета имени А.С. Пушкина

г.Брест, Белорусь

ЛИЧНОСТНЫЕ КАЧЕСТВА СТУДЕНТОВ, ЗНАЧИМЫЕ ДЛЯ ИХ УЧЕБНО-ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Во время обучения студентов в ВУЗе формируется прочная основа трудовой и профессиональной деятельности. Усвоенные в процессе обучения знания, умения и навыки выступают уже не в качестве предмета учебной деятельности, а в качестве средства деятельности профессиональной [1]. В процессе обучения студентов по специальности «Практическая психология» преподаватели должны создавать условия для формирования у

З М І С Т

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МОЛОДІ
В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

БЫЛИНСКАЯ Н. В. Особенности временной перспективы у представителей молодежной среды.....	3
БЕЗЛЮДНА В. І. Ставлення студентської молоді до трудової міграції.....	5
ЖУРАВЛЬОВА Л. П., ЛУЧКІВ В. З. Глобалізаційні процеси, асертивність та емпатійна суб'єктність особистості.....	8
КУЛАКОВА Л. М. Ефективна комунікація в розрізі теорії поколінь.....	10
НАЗАРЕВИЧ В. В. Остракізація в суспільстві як захисний механізм сучасності.....	14
НЕЧИПОРУК Л. І. Соціальна активність молоді в громаді: банк молодіжних ініціатив.....	17
ПАШТЧЕНКО Л. В. Психологічні особливості формування гідності сучасної молоді.....	20
ПЕТРУК Л. П. Трансформаційне суспільство і розвиток особистості.....	22
ПОНТКОВСЬКА Д. В. Національна культура сучасної молоді як складова особистості.....	25
РУДЮК О. В. Актуальні аспекти вивчення кризи зайнятості у безробітній молоді в нових соціально-економічних умовах.....	26
САВУЛЯК В. О. Етнічна ідентичність у структурі Я-образу (на матеріалі дослідження студентів).....	30
СПВАК Н. В., СПВАК Д. М. Вплив ЗМІ на становлення світогляду студентів.....	33
ХОМИЧ І.С. Соціально-психологічні особливості детермінації супідільно значущої поведінки особистості	36

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ
СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

АРТЕМОВА О. І. Активізація креативних ресурсів майбутніх практичних психологів у процесі професійної підготовки.....	41
БАБАК К. В. Самоактуалізація особистості здобувачів вищої освіти у діяльності психологічної служби ЗВО.....	43

БЕРЕЗЮК Т. П. Особливості професіоналізації майбутніх спеціалістів у контексті фахової підготовки.....	46
БОЛЮХ Т. П. Психологічні особливості емоційного вигорання юнаків.....	49
ГАВРИЛОВИЧ А. А. К проблеме социально-психологической адаптации в спортивной деятельности.....	51
ДЖЕДЖЕРА О. В. Підготовка майбутніх психологів до практичної діяльності в процесі вивчення навчальної дисципліни «організація діяльності психологічних служб».....	54
КАМІНСЬКА О. В. Детермінанти успішного професійного становлення майбутніх психологів.....	56
КОБЗАР З. І. Психологічні особливості розвитку професійної емпатії майбутніх психологів.....	60
ЛУЦИК Г. О. Використання арт-терапевтичних технологій у підготовці майбутніх психологів до роботи зі схильними до девіантної поведінки підлітками	61
СИНЮК Д. Личностные качества студентов, значимые для их учебно-профессиональной деятельности.....	63
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ ТА ЇЇ ЖИТТЄТВОРЧІСТЬ	
ДАНИЛЕНКО А. В. Особенности психического здоровья студенческой молодежи в условиях пандемии.....	69
IVASHKEVYCH E., NAVOSHUK A. The development of creative thinking of teenagers.....	73
КУЛАКОВ Р. С. Проблема формування толерантного ставлення учасників освітнього процесу до осіб з особливими освітніми потребами.....	78
КИТЮШКО С. І. Психологічні засоби корекції аутоагресивної поведінки молоді.....	81
КОНОПЛИЦКАЯ О. Аспекты социальных ролей в социально-психологических установках индивида.....	83
МУЖАНОВА Н. В. Особливості соціалізації неформальної молоді в умовах пандемії...	86
МУКНАЛЧУК N., НЛАВИНСКА Е. The problem of understanding novels by senior pupils creatively.....	89

ПАВЛОВ И. В. Особенности виртуального образа я в игровой вселенной.....	94
САВЕЛЮК Н. М. Психосемантичний простір психологічного благополуччя майбутніх освітян.....	97
СЕВЕРИН А. В. Восприятие предметов вариативной формы подростками с разным уровнем интернет-зависимости.....	100
СОЗОНЮК О. С. Емоційний інтелект як особистісний ресурс розвитку життєвих перспектив особистості.....	103
СТОРОЖ О. В. Основні наукові підходи до творчої соціалізації студентів	106
ТОКАРЕВА Н. М. Психологічні виміри форматування перцептивно-інтерактивної компетентності юнаків.....	110
ЮРЧУК О. І. Застосування дельфінотерапії як засобу корекції осіб з психофізичними порушеннями	114
ЯЩУК С. Супрежеские конфликты и причины их возникновения.....	116
КНУРАVTSEVA N., IVASHKEVYCH E. Argumentative discourse as a problem of cognitive psychology.....	119